Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһун!

САҢА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААҒЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл ахтынньы мйтан тахсар

№ 63(5263) | 1979 сыл. Ыам ыйын 29 күнэ ОПТУОРУННЬУН | Сыаната 2 харчы.

«БОЙОБУОЙ БИИРГЭ ДОЬОРДОҺУУНУ БӨҺӨРГӨТҮҮ ИҺИН» МЕДАЛЬ ОЛОХТОННО

ССРС Верховнай Советтын Президиума «Бойобуой бииргэ доьордоһууну бөһөргөтүү иһин» диэн медаль олохтоото. Ити медальынан байыаннай сулууспалаахтар, государствоҕа куттал суох буолуутун, ис дьыала органнарын үлэһиттэрэ, Вооруженнай Силлэри дуэгабар ыытыллахтара государственнай, оһуу тэҥэ атын социалистическай дойдулар итинник атын доьордуу государстволар атын дьаһаҕы гражданнара бойобуой бииргэ доьордоһууну уонна байыаннай бииргэ үлэлээһинин бөһөргөтүүгэ үтүөлэрин иһин наҕараадаламмыахтара.

ССТА.

Депутатскай группалар

«Саҥа Конституция женевическай салаҕа Советтар бырааптарын кэҥэтэ. Ити бырааптары туһана үөрэнэллэх» шаҕа. Буолаары буолан хаһаайыстыбабай түүүгэ Советтартан «ордук аттаһыллыбат гэрүппэрэ болдьоҕо»,—диэн тэҥэрии Л. И. Брежнев Москва куорат Бауманскай аһылбардыыр үөнүтүгүн аһылбардаччыларын кытта көрсүһүүтүгэр бэлиэтээн эппитэ. Советтар ороллорун салгыы үрдэтии народнай депутаттар бойоларин аһылбардыыт үөрүүлэрдэрэ үлэлээбитинэрэр эппиэттэһиилэрэ ессүрдэтэр. Итинниэхэ биир активнай формаҕа депутатскай группалар үлэлэрэ буолар. Бу үлэни Бахсы сельскай Советын исполкома балачча тэрийэр. Инникинэк территориялаахтар үс фермаҕа, икки бөһүөлэккэ депутатскай группалар үлэлииллэр.

Оҥ ыраахы үүүт сельсоветтарга депутатскай группалар наһылгар эрэ тэриллиллэр. Кинилэрэ салайыы, Советтар бастайааннай комиссияларын үлэлэрин кытта дьүөрэлэһэн, киһилэрэ туһа общественнай тэрилтэлэрэ, аһылбардаччылар киин араһаларын түмэ тардыы ситэ-хото ыыалла илик. Депутатскай группалар хаһчыйар, культурнай-сырдатар тэрилтэлэр үлэлэрин бэрбиэркэлээһиннэрэр, киһилэр салайаччыларыгар отчуоттарын бойоларин мунньахтарыгар истиилэрин, ыйыы-кэрдии биэриилэрин, производственнай уонна олох-дьаһах бөҕүрүүстарын исполком мунньахтарыгар болҕомтэҕэ киллэрэллэрин, депутатскай запростарын оҥорууларын, аһылбардаччылар сайабылыанньалларын, эппиэлэрин, үгэстүүлэрин көрүүлэрин, о. д. а. тэрийии ыраабынан ситиэ суох.

Биллэгин сельскай Советтар иннилэригэр олус эппиэттээх соруктар туралларр. Партийнай тэрилтэлэр салааталарынан сельсоветтар исполкомнара уонна народнай депутаттар сайыллыктарга көһүү, сана төрүөбүү эҥчирэллэккэ шитии, ыһарыы сайтарыы, иэччирэҕи туһанан суөһүнү төлөһүттүү, үүүү ылыыны мунүүтүүрдүк үрдэтии, общественнай суөһүгэ дорооһой аһылыгы соготуоналлаһыыга болҕомтэлии, о. д. а. бөҕүрүүстарын быһаарыахтаахтар: Ити үлэлэргэ народнай депутаттар бойоларинэн холбоһуу көрдөрүөхтээхтэр, этиҥнэрэ көҥүлүөхтээхтэр, хонтуруолу күүһүрдүөхтээхтэр. Маныаха барыларыгар депутатскай группалар ороллара улахан.

Оҥ аһын бу күннэргэ барыы сельскай Советтар исполкомнара үстэн итэҕэһэ суох народнай депутаттаах участокторга, пэһиилэниилээх күннэргэ, формаларга, о. д. а. депутатскай группаларын тэрийэхтээхтэр. Киниэхэ туһу үлэлиэлэригэр ыйан-кэрдэн биэриэхтээхтэр, быллаанньахтыы үлэлээһиннэрин тэрийэхтээхтэр. Оларор дьыалар, культура, олох-дьаһах туттуулларын промүөннэрин хонтуруоллаһыыга, государственнай бас билиигэ, общественнай бэрэдэги, социалистическай соҕуотунаһы арааччыллаһыыга, үрдүк производственнай кордоруулары ситиһиигэ киһилэр бастыҥ көҥүлэччилэриниэн буоналлара ситиһиллиэхтээх. Депутатскай группалар үлэлэрин биир гыныы хайысхатынан быыбардаччылыыны кытта сибээһи бөҕөргөтүү, пэһиилэниньэттэн кинэрэр наказтарга болдьоһоллоохтук ыытыллыахтаах.

Сельсоветтар исполкомнара депутатскай группалар үлэлэрин күннэтэ хонтуруолга ылан эти, үүүү уонна тыа хаһаайыстыбатын атын да бородуукталарын эбэтэрдиилэрин соруктарын быһаарыыга депутатскай группалар төрийэр дьоҕурдарын хаһаанньыттаадар да күүһүрдэр дьаһаллары ылыахтаахтар.

Пятилетка төрдүс сылын сааскы ыһыыта

КҮНТЭН КҮҤҤЭ ТЭТИМНЭЭХТИК!

ЫҺЫЫ ДНЕВНИГЭ

(Ыам ыйын 28 күнүнээҕи туругунан)

Сэбэлэстэр	Сиэмэ сатарыы		Сааскы хорутуу		Лущение-лааһын		Сиэмэ ыбыллыыта		Катокталыы	
	былыан (га)	туолла (га)	былыан (га)	туолла (га)	былыан (га)	туолла (га)	былыан (га)	туолла (га)	былыан (га)	туолла (га)
Карл Маркс	1206	460	805	396	2000	491	2000	517	2000	262
Субруруускай	110	600	790	190	1269	450	1200	300	1200	250
Э. Эрнстина	701	388	650	186	1400	274	1400	223	1400	145
«Чурапча»	330	330	240	150	570	150	570	120	570	—
Оп. үрдүнэн	2641	1778	2485	1522	5170	665	5170	1160	5170	657

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

КӨСТОРУН КУРДУК, быйыл сэбэлэстэр сааскы хорутуулларга олус ениэ. Ити иһиҥнэ поварбайдыын холлоттуун ыһыллыбыттыынан быһаарыллар. Балыкын сиэмэ горуҥуу сир аҕыйа олус кэйэтэн, холгоо тэтилиэлэттэн ыһыллар. Эрилик Эристиин аатынан ордук бастыҥнык Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хонтоҕотоодуу, Хабаарбаччы, «Чурапчы» совхоз Сылаҥнаатыгар отделениелэрбитигэр ыһыллар. «Чурапчылар» иһинэ биэнэлэрин кэтэхтэбаттар.

Ыам ыйын 28 күнүгэлээ туругунан орийдон бэлиэхэлэрилэр 82 трактор, 259 киин үлэлиэлэр. Ити бу күннэргэ ыһыллыга үлэлиэхтээх техника, үлэһит аҕаллыыта биһан ыһыллар. Субруускай аатынан уонна «Чурапчы» совхозтар ыһыллыга биэрэ-суоҕа 16-сыы, 10-ыыр гэр трактордаах турууордулар.

Сааскы ыһыы быыбар биэтэхтээх күннэргэр сир аҕыйын бөҕө сиэмэ төлөрү туһаныахха, ыһыы үлэлэрэ киинтэнэр отделениелэрбитигэр атын отделениелэртэн техниканы, эбии оҕолор бэлэмнэнэллэр биэнэлэрин аҕалтуу ситиэхтээхтэр. Сиэмэни ыйыллыбыт, туһэрин, катокталыын, сири тангастайыы бары агрономическай көрдөбүллэрин толорбут гынан бөҕөхтө, хонтуруоллуу отуулларга агитационнай-массабай үлэни кэбэҕуссаллыын тэрийэхтэхтэ.

Сааскы күн—сылы ыһатар. Ыһыыны—кылаабынай бэлиэхэ, үчүгэй хаһаайыстыбалаахтыын!

ОРОЙУОНҤА БАСТАКЫНАН

Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытаарыы отделениетын Сергей Сергеевич Неговицын бригадьырдээх Төлөөннөөҕү бригадата пятилетка төрдүс сылын сааскы ыһыытын кылгас болдьоххо, үчүгэй хаһаччыстыбалаахтык түмүктээтэ.

Опытаах механизатор Петр Львович Решетников МТЗ-52 трактарынан ыам ыйын 22 күнүгэр туоратхаах культуралар ыһылларын саҕалаабыта. Киин бэйэтин сменатыгынаан үс күн устата 67 гектар сиргэ сиэмэни түҥэрдэ.

Бригаадаҕа сааскы ыһыытыгар механизатордар М. М. Соколынников, А. К. Попов уонна Н. Ф. Саввинов үрдүк таһаарымталаахтык үлэлээтилэр.

Төлөөннөр бэрэһиэнтиттэн Лаппарабыа күөх үүнүү баайыллыбыт тангастаабынга турдулар.

Я. ТРОФИМОВ.

Үлэ үгэннээн барар

Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хонтоҕотоодуу отделениетыгар үрдүк түүүүтүн звенога 123 гектардаах хорутуардар. Биллэгин Этэ баайыллыбытыгар үлэлии сылдьаллар. Сиэмэ 120 гектарга түҥэриллибэт. Бу күннэргэ Ыйыллыбыт баайыллыбыт бүтэриэхтээхтэр.

Ыраах бэлиэхэлэрбэттэр барар суол олус куһаҕан буолан сиэмэ бүрдүкүтүн тракторыгар тиэйбэт. Оҕо да буоллар сиэмэни тыҥүүгэ бэриэмэтигэр барын ыһар. Түөрт кайдаах бригадаҕа күүүнэ тутуутутар, абырах үлэлиигэ үлэлиир. Бэлиэни Уолан баайыллыбыт күүрэтүн бүтэрэ эрэллэр.

Хортуоннуйу салгыы Мүрү чараһар олоҕуобут.

Биир культурнай отуу тэриллибэт. Отделение сэлээттэ, специалистар механизатордарга үлэ-хамнас хаммытын, хаачыстыбатын күүнэ билиһиннэрэ турдулар.

М. КОРЯКИН,
отделение управлениетэ.

Улаханнык тардылынна

Субруускай аатынан совхоз Хатылытаарыы отделениетыгар биллэгин баайыллыбыт сүрүннээн сиэмэ түҥэриитэ бара турар. 12 трактор хорутуута, лущениелааһынга, сиэмэ түҥэтиигэр арҕаа баайыллыбарга сылдьаллар. Ыйыы үлэтин тэбэ хамаандыта кылгас болдьоххо ыыттарыбыт диэбит. Оҕо эрэрэ бэлиэхэлэ олус хомуйан тахсыстыбат.

Баайыллыбыт күрэтүн эрэ мүтүнүүр бригадаҕа үлэлии сылдьар, шиикэтин эбии кэбии туруорарга соруйаллыбыт. Хортуоннуй олоҕуоллар баайыллыбыт отун-маһын ыраастаныыга, сиэмэ хортуоннуйбу талыыга кэбэлиэк общественнайа, оскуола үөрэхтээччилэрэ активнайдык кыттыһыллар.

Бэрэһиэ баайыллыбыт тэриллибит культурнай отуу-ҕа оройуон киинэтиттэн наародай театр үлэһиттэ кэбии-хаах агитбригадата тахсан механизатордары улаханнык сэргэхситтэ.

Г. ДРАГУНОВ,
сельсовет исполкомун председателэ.

Промышленность — тыа хаһаайыстыбатыгар

Ерсиинниир тиэкиҥ заводун бородууксуйатэ мороот эбэлээччэтэ-ыстыбатын ыйыллыгаларгар кэлэҥнэк тэрилиннэллэр. Маны ураһан болдьоҕотторуун тыа сирин үөрэнэллэр тутэллэллар. Бу диэки инструмоловой автомашиналары Сибиргэ Дальнай Восток, Карелия уонна Арҕаа Украина, Хара Бырыа сирдэригэр ыыталлар.

Сиэмэни: завод ОТК-тын контролердэрэ С. Овчинскай уонна А. Хасгиевтэр шиикэр хаачыстыбаларын сорудахтаһыннылар.

Э. Габисович фотота.

ССТА фотохрониката.

ПАРТИЙНАЙ ТЭРИЛТЭЛЭРГЭ

КОМИТЕТ ОТЧУОТТУУР

Карл Маркс аатынан совхоз киин аппаратынааҕы партийнай тэрилтэ коммунист С. С. Михайлов совхоз комсомольскай тэрилтэтин хаалыыттан таһаарыыга комитет ыытыллыбыт үлэтин туһунан отчуотун иһитэ. Бу түбэлтэҕэ буолбатах. Комсомольскай комитет ааспыт сылларга мөлтөх үлэлээхтэр ахсааннарыгар киирээрэ. Ыччат сыаналаһыын тэрийиигэ, кинилэр политическай билиилэрин үрдэтиигэ, ис-союзнай үлэҕэ үгүс көтүтүүлэр таһаарыллыбыттара.

Комитет саҥа састааба үлэтин ис-союзнай үлэни тупсарыыттан саҕалаабыт, комсомольскай бюролар отчуоттарын былааннаахтык истибит. Аҕыс ыччат комсомол кэккэтигэр ылыллыбыт. Чилиэнскэй усунуоһу төлөөһүн туругар ревизиялар ыытыллыбыттар. Кыстыкка рейдэлэри тэрийэн, баар ыраахтарын туоратыыга көмөлөспүттэр. Производство быһаарыылаах учаастактарыгар комсомолецтар аттарыллан турууруллаллар. Ити барыта комсомолецтар активностара үрдээн, үлэ сэргэхсийэн эрэрин көрдөрөр.

Кэнсэтин совхоз 332 ЫБСЛКС чилиэннэрин түмэр бары сэттэ маҥнайгы сүһүөх комсомольскай тэриллэрин үлэлэригэр бэар көтүтүүлэргэ, биир да хаалыылааҕа суох үлэлээһини ситиһиигэ туһаайыллыбыт. Коммунистар С. Д. Федотова комсомольскай-ыччат фермалар, биирдиилээн ыанньыксыттар икки ардыларыгар социалистическай куоталаһыы дьиҥнээхтик тэрийии ситиһиллибэтин критикалаатта. Г. Г. Лаврентьев тутуу үлэтигэр комсомольскай биригээдэлэри тэрийэн, үлэ бу халлыылаах учаастактар ыччат инициативатын туһанар ыҥырыылаах тохтоото. Д. А. Дьяконов, Я. С. Трофимов уо. д. а. ыччат политическай билиитин үрдэтиигэ, производственнай көрдөрүүлэрэ тупсарыыга саҥаларын этиилэр.

Пятилетка төрдүс сылын соруктарын толоруу-ги улахан быһаарыылар таһаарыллыбыттар. Сэттэ комсомольскай-ыччат коллективтартан советов Үрэх Күөрэ коллектива эрэ үүтү ыаһыы графигын тутуһан иһэр. Бастыҥнар опыттарын тарҕатыы, ыччат үрдүк кирбиилэри ылыыларыгар көмөлөһүү кыаллыбыт.

Партийнай мунньах хаалыылааҕа суох үлэлээһини ситиһиигэ коллективтарынан, биирдиилээн үлэһиттэринэн сайыныы түөрт ыйга үрдэтиллибит эбээһэтэлистэхтэри ылыныахтарыгар, социалистическай куоталаһыы тэрээһинин тупсарарыгар комсомольскай комитеты сорудахтаата.

С. НИКОЛАЕВ.

ХААЛЫЫЛААҔА СУОХ ҮЛЭЛИЭХХЭ

Коммунальнай предприятиелар уонна тупсаран оҥоруу комбинатынааҕы партийнай тэрилтэ аһаҕас мунньаҕар Ростовчаннар бачымынарынан хаалыылааҕа суох үлэлээһин туһунан ССКП райкомун бюротун уураа-ҕын олоххо киллэриинэ сибээстээн коллектив соруктарын туһунан комбинат начальнига В. А. Макаров дакылаата дьүүллэһиллиннэ.

Кэнсэтиигэ тыл эппит коммунистар, рабочайдар комбинат үлэтигэр үгүс көтүтүүлэр бааллараын, биир да хаалыылааҕа суох үлэлиир иһин хамсааһын сита тэриллибэтин сэрдээхтик критикалаатылар. Коллектив пятилетка төрдүс сылын 4 ыйдааҕы сорудаҕын 74,1 эрэ бырыһыан толордо. Үлэ бары салааларыгар эрэл-дэхсиэтик үлэлээһин кыайа илик. Ол курдук, оронуоппуур болох былаанын 63,6 эрэ бырыһыан толордо. Социалистическай куоталаһыы үөлсэй тэрээһиннэр, түмүктэрин рабочайдар билиилэригэр тута тиэрдэн, ис бочуумнаах көтүтүүлэр таһаарыллаллар.

Былааны толоруугу биирдиилээн рабочайдар ортолоруттан арыттылаһыынан сибээстээн үлэ дьиссипилинэтин кэһии-лэр улахан охсуулаахтарын А. Е. Постникова, И. П. Окопешникова, М. Д. Петров, П. Н. Синцева тоһоҕолоон бэлиэтээтилэр, маны туоратыыга быһаччы дьаһаллары ыларга туруорустулар.

Мунньах В. И. Ленин төрөөбүтэ 110 сылын туолуутун көрсө социалистическай куоталаһыыны, инэтиник таһыттарга, былааннары аһара толорорго сорук туруорда. Бастыҥнары материальнай, моральнай коҕүлээһинин күүһүрдэргэ, хаалан иһээччилэри кытта үлэни тупсарарга, кордорон агитацияны салсыы оҥорорго туһаайан уураах ылыллынна.

С. ЧИЧИГИНАРОВ.

КЭЛИМ БЫЛААН БИГЭРГЭТИЛИННЭ

Производство бары салааларыгар хаалыылааҕа суох үлэлээһинин тэрийии 1979—1980 сс. кэлим былааныи туһунан боппуруос Субуруускай аатынан совхоз Хатыылытааҕы отделениетын партийнай тэрилтэтигэр көрүллүннэ.

Бу боппуруоска дакылааты партком секретара Е. Е. Ефимов оҥордо.

Дакылааты дьүүллэһиигэ кыттыбыт коммунистар С. Н. Литвинцев, С. Г. Кривошапкин, Е. А. Андреев, А. Н. Сидоров уо. д. а. сүөһү иитиитин ыарахан үлэлэрин механизациялааһыныгар, производствоҕа төһүү күүһүнэн буолар ыччаттары үлэҕэ үһүйүүгэ, наставничество-ны киэҥник олохтооһуҥҥа, үлэ дьиссипилинэтин тупсарыыга, техниканы туһаныыны тупсарыыга этиилэри киллэрдилэр.

Уопсай мунньах хаалыылааҕа суох үлэлээһини тэрийиигэ икки сыллаах дьаһаллар кэлим былааннарын бигэргэттэ.

«СО» корр.

соэдэлэрэ мытар. Оҕолорго дьиэлэригэр туспа библиотекалары тэрийиигэ элбэх кыһаллар.

Нааһыы куолаһынан ӧрүллэр матырыйааллы биһаарарын үөрэнээччилэрэ олус сэргээн истэллэр. Кини хайа баҕарар оҕону кытта саҕаан табан кэпсэтэр. Уруоктара куруук методическай өттүнэн үрдүк таһымнаахтык бараллар. Оҕо аайы дьоҕурун сайыннарыыга Парасковья Петровна улахан болҕомтотун уурар. Киниэхэ гэммиҥ өйдөөн аҕыыга үһүлүччүлээх педагог В. А. Сухомлинскай оһуу-

● *Педагогическай үлэ маастардара*

ЫТЫКТАНАР УЧУУТАЛ

Биһиги оҕолорбут таптыыр киһилэрэ—маҥнайгы учууталлара Парасковья Петровна Собакина. Бу Магадаҥҥааҕы педучилищены бүтэриэҕиттэн оҕону үөрэтиигэ-иитиигэ 16 сыл тэхсыыллаахтык үлэлээбит опыттаах, идэтин баһылаабыт педагог билигин Одьулуун аҕыс кылаастаах оскуолатыгар начальнай кылаастарга учууталлыыр.

Кини үөрэтэр оҕолоро, үгэс курдук, үөрэхтэрин үчүгэйдик билэллэр. Быйылгы үөрэх дьылыгар III кылааһы үөрэтэр. Кылаас 26 оҕото үөрэхтэригэр бары ситиһиилээр, 2 үөрэх туйгуннара, 10 хаачыстыбаҕа үөрэнээччилэр бааллар. Кинилэр В. И. Ленин төрөөбүтэ 109 сылын туолуутун көрсө бары пионерга киирдилэр.

Парасковья Петровна төрөппүттэри кытта ыкса сибээһи тутуһар, мэлдьи кинилэри кытта сүбэлэһэр. Ол да иһин үөрэнээччилэрин дьиэтээҕи усулуобуйаларын үчүгэйдик билэр. Уруоктарыгар төрөппүттэр үгүстүк сылдьаллар. Учуутал кинилэргэ аналын бэчу суолталы биэрэрин мэлдьи ахтар. Аҕыйы техникатын баһылааһыныгар оҕо I кылааска киириэҕиттэн саҕалааннаах үлэни тэрийэр. Саныы биирдиилээн үлэ ерүөлэ улахан.

Оҕолорбут үлэни таптыы үлээталларыгар Парасковья Петровна ахсаабат кыһамньытын уурар. Оскуолаҕа ытыллар ырааһырдыы субуотуннуктарыгар үөрэнээччилэр бэйэлэрин кылаастарын, паарталарын сууйуута үөрэ-көтө кыттааччылар.

Сэмэй үлэһит, ытыктанар учуутал быйыл аттестацияны ситиһиилээхтик барбыта. Кини билигин начальнай кылаас учууталларын методическай холбоһуктун салайар.

Парасковья Петровнаҕа, сүрэҕин сылааһын үүнэр көлүөнэни үтүөҕэ, сырдыкка үһүйүүгэ анаабыт бэртээхэй учууталга, саҥа ситиһиилэри, дьолу-соргуну баҕарабыт.

Е. КАЖЕНКИНА,
төрөппүт комитетын председателэ.

Снимокка: П. П. Собакина.

ИККИ ЭРЭЭТТЭЭХ ХОТОҤҤО ЭРГИЛЛИЭХХЭ

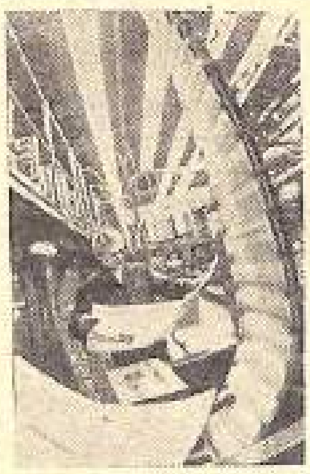

Бастакы пятилетка сылларыгар тутуута саҕаламмыт «Правда» комбинат 1934 сыл ыам ыйыгар үлэҕэ киирбитэ. Бүгүн бу аарыма полиграфическай предприятие, 1940 сыллыытта тэҥнээтэххэ кини производствотын кээмэйэ 27 төгүлтэн ордук улаатта.

Билигин хас суукка ахсын типографияҕа ортотунан 11 мөл. экземпляр хаһыаттар, 3,3 мөлүйүөн экземпляр сурунааллар, 37 тыһыынча экземпляр кинигэлэр, 220 тыһыынча экземпляр репродукциялар уонна открыткалар бэчээттэнэллэр.

СНИМОККА: В. И. Ленин аатынан «Правда» таһаар типографиятын сыа-рар.

В. ВЕЛИКЖАНИН фотота.
ССТА фотохрониката.

Ааҕааччы санаатын этэр

Биһиги оройуоммутугар ынах сүөһү фермаларын бөдөҥсүтүү уонна ылыныаһын 1960 сылтан саҕалаанын, 10-тан тахса сыллааҕыта сүнньүнэн быһаарыллыбыта. 200—400 ынньык киирэр типовой бырайыактаах хотоннго ыадыыны ысса очуолорго үөскээбитэ. Ол эрээри бу улахан суолталаах боппуруоска билэр-көстөр харды оҥоһулла илик. Олохтоох усулуобуйаҕа тэбигэстээх, биир сүрүн иэх хотон бырайыга (кэс варианынан) сүбүн кэрэтэ.

Совхозтар тус-туһунан көрүнньээх хотонноро туталлар. Онтукаларын сыаната сыл ахсын ыраан иһэр. Холобур, Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хайахсыкка «Межколхозпроект» институт экспериментальнай бырайыагынан туттарбыт 350 миэстэлээх хотонун сметнай сыаната 1 мөл. 180 тыһ. солк. эбэтэр биир ынах турар миэстэтин сыаната 3400 солк.

Кэнники сылларга оройуонга түөрт эрээттээх хотонноро бэдэрээттэһии-нэн да, хаһаайыстыбанна ньыманан да тутуу баһаччи ыытылынна. Ол эрээри итиниик хотоннор олус уутуйаллар, онтон сылтаан сыр тонг аранатэ ирэн, ортоку баҕаналары түргэнник хамсыыллар уонна туһаллар, 2-3 сыл буолаат капитальнай өрөмүөнтэ наадыйаллар.

Быйыл Бүлүү оройуонугар бара сылдьан көрдөхпүнэ, Е. С. Николаев 1962 сыллааххa биһиги Үрэх Күөрэбитигэр туттарбытын курдук икки эрээттээх, аэркалыы хатыйа ыһыаххах хотонноро «Чурапчы хотоно» диэн ааттаан олус биһирээн туталлар эбит. Кэнники уонча сылга барыта 51 хотон тутуллубут. Ол иһигэр Степан Аржаков аатынан совхоз Бетүҥнээҕи отделениетыгар түөрт сыл иһигэр 6 корпуһу себестоимость суотугар туппуттара, биирдиитигэр 60-70 тыһ. солк. ороскуоттаммыт.

Бүлүүлэр маннык хотонноро тутуллар сылааҕары чинчиктэн, аҕыйах тутуу наһа ороскуоттаарын, кытыы эрэ остуолбалардаах буолан сир тоҥ араната ирбэтин, уһун үйэлээхтэрин иһин биһирииллэр. Биһиги икки эрээттээх хотонорбутуттан тупсарбыттара диэн, аэркалыы өһүөлэри кыралаан уларыппыттар, хотону сиппэппиттэр, намтаппыттар, от киллэрэр түннүктээбит эбиттэр, мин себүгэр сылаас. Түннүгүн ынытар тиибэ буору кутталлар. Иннэ тыныы сыбанар истиэнэ ааһа кыра. Сүрүн итэҕэһинэн хотон сир биир уутуйара буолар. Уонна, себестоимость суотугар туппут буоланнар, механизация хаһыыта да көрүүгүн киллэрэ иликтэр. Сорох отделениелар та араҥ оту киллэриигэ, тоһуому таһаарыыга Т-16 тракторы туһаналлар.

Биһиги совхозтарбыт даҕаны маннык хотонноро себестоимость суотугар тутуохтарын сөп. Биирдии отделениеҕа 2-3 сыл иһигэр 800 бөдөҥ сүөһү киирэр гына түөртүү хотону туттарга боппуруос быһаарыллар. Итиниэ эбии уопсай производственнай уонна кормовой сыахтары тутуохха эрэ наада. Өссө хотоннор икки ардыларыгар эбэтэр туспа ынах төрөтөр итинниэ ньирэй туттар профилакторийдарын туттарга төрүөбү туруорууу дьаалата эмиэ быһаарыллар.

Икки эрээттээх хотоҥҥо механизацияны киллэрэр, мин санаабар, олус уустуга суох. Оту, силоһу ТВК маарка-лаах транспортердаан киллэриэххэ. Нөһуому хотон ортотугар сөччө дириҥэ суох цементэммит дьамаҕа оройуон биллиилээх рационализатора Д. А. Дьячковскай оҥорбут бэйэтэ сүөкүүр сыарҕатын туруоран баран, онтон хотон икки өттүттэн подвесной вагонеткаларынан аҕалан сүөкүөххэ. Биһиги усулуобуйабытыгар ити ньыма ордук. ТСН маркалаах транспортер итиниэ табыгаһа суох: олус хамнарыыс, ыраастаһынын хаачыстыбата мөлтөх, түргэнник дьэбиннэрэр уонна электромоторга ороскуоттаныыта улахан. Оттон сүөһүгү хотоҥҥо уулатыы, механическай ыаһыы олохтооһун сүрүгулар.

Саамай ыарахан боппуруоһунан хотон уутуйуутун утары охсуһуу буолар. Мин санаабар, туох хайаак иниинэ, уу емкостарын хотонтон производственнай блокка таһаарыахха: кыстык устата ингэрэн төһөлөөх уу тохторун, таммахтыырын бары билэбит. Эбии аһылыты хотон иһигэр бэлэмниири тохтотуохха.

Суукаҕа биирдии ынах 40-50 лиитр, ол эбэтэр 200 ынах 8-10 тонна убаҕаһы өттүгэн уһаты барар чылаас соҕус иигэри трап таһаарар. Ону хотону икки иһеларынан сүүрдэн, икки уһукка оҥоһуллубут 2 диа-метр усталаах-туоралаах, 1 метр дириҥнээх цементэммит дьааматарга мунньуохха уонна оботторон кэбиһиэххэ сөп. Итиниик дьаамаҕа уу тоҥмот.

Мин итиниэн аҕардас икки эрээттээх хотонноро эрэ тутуохха диэбэппин. «Якутсовхозстрой», «Якутсельстрой» күүстэринэн хотонноро туттарар сөп. Онуоха тыа хаһаайыстыбатын уонна тутуу специалистарыттан састааннаах оройуоннааҕы комиссия тэрийэн, 400, 600, 800 миэстэлээх биир сүрүннээх хотон типовой бырайыагын оҥоруохха уонна совхозтарынан кэккилээх былааннары торумнуохха.

Ол эрээри ити тутуу тэрилтэлэрин материальнай-техническай базалара быстыыннык сайдар, үлэлэрин тэтимэ мөлтөх. Онон ааҕ кинилэри күүтүмүөххүн, себестоимость суотугар тутуллар кыаттаах икки эрээттээх хотоҥҥо эргиллиэҕиҥ.

Б. ТЫТЫГЫНАЕВ,
ветврач.

Ыһыыны — кылгас болдьоххо, үчүгэй хаачыстыбалаахтык!

БЫТААРЫЫ ТУОХТАН ТАҔЫСТА?

Биһиги рейдэбит

Олус пятилетка төрдүс сылыгар Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хоптоҕотооҕу отделениета 467 гектарга туорахтаах культуралары, 195 гектарга АВМ агрегакка аһаан күөх маассаны ыһыахтаах. Ону таһынан отделениеҕа 50-ча гектарга хортуоппуй олордуллуохтаах. Кэстэрүн курдук, сааскы хонуу үлэлэрин кэмэ кииһэ. Оттон итии үлэлэр бу күннэргэ хайдах тэтиминэхтик ыытыллаллара буолуо?

Быйыл Хоптоҕоҕо үрдүк үлүүгү звенотун Е. Г. Родионов салайар. Звено бэйэ ДТ-75 трактора Мыраана баһылыктыгар сааскы хортууну ыытар. Мэнна В. Петров, В. Гурьев, Н. Толстоухов үлэлээбиттэрэ хас да хомнут. Оттон звеновод бэйэтин трактора ууга түһэн баһылаара ыам ыйын 25 күнүгэр саҥа тахсыбыт. Эмиэ итии кэмигэ Хаҥалас отделениетиттэн комоҕо С. Феофанов трактора кэлбит. Онон биһиги сылдьар кэммитигэр Радионовтаах бэйэ буолан үлэлии сылдьаллара. Хорутуу лэрин дириҥэ 17, 18 см. сааскы хорутуу көрдөбүлүгэр эппиэттиир. Ол эрээри сорох булууктар сүүһүлэрэ токурубуа кэннинэн лиэмэхтэр чыҥаастык иилэллар эбит. Хорутууга үлэлиир тракторардар эргэлэр, механизатордар этэллэринэн, ирямүөннэрэ даҕаны ситэтэхтэ ыытыллыбатах. Онон үчүгэй аҕайдык хаамматтар.

Ыстараачыйалар М. Пинигин уонна А. Родионов Уолан баһылыктын бүтэрэн Өлөөнөөххө саҥа кэлбит этилэр. Манна үлэ болачча тэтимэхтик ыытыллыбатын техникалара саахалланан туруталаан хаалар эбиттэр. Биһиги сылдьар кэммитигэр келүөһэлэрэ алдьанан сеялкалар хаамматтахтара 2 чаас кэриҥэ буолбут этэ. Техническэй көмө массыыната суох, сиппаас чаастара бөһүөләктэн киирэн иилэллар. Ол үлэни-хамнаһы улаханнык атахтыыр эбит.

Специалист быһаарытыгын, сиэмэ түһүүтүн дириҥэ, нуорамата агрономическай көрдөбүлгэ эппиэттиир.

Хорутааччылар, ыстараачылар даҕаны сменанан үлэлииллэр. Хас сиэни ахсын отууга повардар аһылыгын, ас-үөл да өттүнэн толору хааччыллан, үлэлииргэ усулуобуйа баар диэххэ сөп. Ол эрээри итии кэмнэр баһылыктарбыт бөһүөлэктэн чугас сытар буолан лар, механизатордар дьиэлэриттэн сылдьар эбиттэр.

Үлэһиттэр этэллэринэн, сааскы хонуу үлэлэрин кэмигэр социалистическай куоталаһыы усулуобуйата өйдөһүллан мээстэҕэ тиэрдиллибэтэх. Агитационнай үлэ хаһыык да көрүҥэ ыытылла илик, Сменаҕа киим төһөнү толорбута даҕаны учуоттанан испэт эбит.

Дириҥ подвалыгар кистатыллыбыт 150-ча тонна сиэмэ хортуоппуй турута үчүгэй. Манна общественность массабай субуотунньуктара тэриллэн сиэмэ талыыта, куурдуута ситэриллиэ этэр. Биһиги сылдьар кэммитигэр барыта 200-чэкэ үлэ-күнэ оҥоһуллубут этэ.

Николай Николаевич Решетников звенота Өлөөнөөххө хортуоппуй ыһыылар баһылыгын таҥастаа-һыны бүтэрбит. Бу күннэргэ хортуоппуйу олордуу сэбэлаамыт. Онно бэлэмнэнии, тэрээһин үлэ даҕаны сөптөөхтүк ыытыллыбыт.

Дьэ итии курдук, хоптоҕолор туорахтаах культуралар ыһыыларыгар олус хойутаан турбуттар. Балачча кэмҥэ сааскы хорутуулаах эрээри ДТ-75 тракторгар барыы тэҥҥэ баһылыгар таҕыста тахсыбатахтар. Атын отделениелартан хомоҕо техника кэлиитэ суох суоҕунан, муостаны уу алдьаныытынан улаханнык тардыллыбыт. Итии миэстэҕэ тэрээһин үлэ мөлтөҕүттэн тахсыбыт. Билигин үрэх үгүс сытар баһылыктарга тракторы хайдах туораталлара эмиэ быһаарыллыбатах.

Түмүктээн эттэххэ, совхоз, отделение салалтата, специалистара күн-дьыл ыраахан усулуобуйаларын аахсыбакка сааскы хонуу үлэлэрин кылгас болдьоххо, үчүгэй хаачыстыбалаахтык толорорго быһаарыылаах дьаһаллары салгыы ылыахтара эрэйиллэр.

Е. СМИРНИКОВА,
семенной инспекция начальнига,
В. ВАСИЛЬЕВ,
«Кыым» хаһыат корр.
Г. СИВЦЕВ,
«СО» анала. корр.

Үтүө дьыалалары уонна үгэстэри салҕаан

ИККИСТЭЭН ТӨРӨТҮЛЛҮБҮТ

ВОЛГОГРАД. Бастакы пятилетка ударнай комсомольскай тутуута — Сталинградтааҕы тракторнай завод рон биир ый иннигэр тутуллан бүппүтэ. 1930 сыллаахха бастакы трактор хомуллубута. Ол биһиги партиябыт XVI съеһигэр үлэнэн бэлэх буолбута.

Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кэмигэр тракторы оҥорооччулар танкалары оҥорбуттара. Завод коллективыттан түксэт олор кыргыһыыга аттаналлара, бэйэлэрин кровавтарын, бэйэлэрин заводтарын көмүскээбиттэрэ.

1944 сыллаахха тракторы оҥорооччулар бэйэлэрин сүттэтэ суох алдьаммыт заводтарын чөлүгэр түһэрбиттэрэ. Улугурээйтэн үүнэн тахсыбыт завод ордук күүстээх СТЗ-НАТИ саҥа советскай тракторы оҥорууну саҕалаабыта.

Волгоградецтар бастакы пятилеткалар ударниктарын үгэстэрин солсыыллар. Холбоһук тоҕус сыл суһурүччү кээрталтан коартал аҕсын дойду тракторы оҥорооччуларын ортолоругар ыытыллар социалистическай куоталаһыы кыайыылааҕынан тахсар.

Үөһээ снимокка: завод кылаабынай хомуур конвейера.

Аллараа снимокка: Социалистическай Үлэ Геройа П. А. Цветков эдэр хомуйааччы Н. Христовы кытары.

Цветков — дойду бастакы тракторы оҥорооччуларыттан биирдэстэрэ 50 сыл анараа өттүгэр киниэ Советскай Союз бары республикалара ыыппыт уолаттарын уонна кыргыттарын сэттэ тыһыынчалаах отряттарын кытары ЫБСЛКС КК ыҥырыытынан ударнай комсомольскай тутууга кэлбитэ. Завод корпустара дьэндэйэн тахсыбыттарыгар Николай Афанасьевич курска үөрэммитэ, тракторлары хомуйсан барбыта. Кини бастакы, сүүһүс тыһыынчаны, мөлүйүөнү уонна балтараа мөлүйүөнү толорор тракторлары оҥорууга кыттыыны ылбыта. Билигин даҕаны 70 саастаах П. А. Цветков хомуйар сыахтан арахсыбат, эдэр рабочайдарга ахтиинайдык көмөлөһөр, киниэхэ бэйэтин баай опытын биэрэр, бастакы пятилеткалар куоталаһыыларын күүрээнин кэбүтэр.

Э. Котляков фотота. ССТА фотохроникета.

1979 — Оҕо

аан дойдутааҕы сыла

УЛАН-БАТОР. Монголия Народнай Республикатыгар доруобуйаны бөҕөргөтөр пионерскай түрүнтэлэр сэттэрин кэҥэтиигэ, кинилэри тупсаран тутууга үлэ ыытыллар. «Эрдэнэт» хайа-байытар уонна алтан-молибден холбоһуктаах комбинатын рабочайдарын оҕолоругар аналлаах «Найрамдал» диэн пионерскай лааҕыры тутуу саҕаланна. Кэккэ сыннаҕалар дьиэлэргэ итиэннэ санаторийдарга сынньалааччылар оҕолоругар салтар оонньооттар тэриллэллэр. Монголия профсоюзтарын КС үбүлээһининэн 1979 сылга 26 оҕо садтара туттарыллан оҥоһуллуохтара. Улан-Баторга оҕо спортивнай комплекса итиэннэ оҕо активнайдык сынньаныытын сылы быһа үлэлиир спортивнай базата тутуллаллар үлэҕэ киллэриллиэхтэрэ.

ХАНОЙ. Социал. Вьетнам бөдөҥ куораттарыгар Хошиминигэ оҕо фильмэрин ыйа ыытылла турар. Куорат 22 кинотеатрдарыгар эдэр көрөөччүлэр бэйэлэрин дойдуларын уонна кыраныысса таһыгааҕы дойдулар бастыҥ-тан бастыҥ кинолентал-рын көрүөхтэрэ. Олору экран маастардара үүнэр көлүөнэҕэ аналлаах устубуттара. Бу ый бара турарынан сибээстээн анаан-минаан тэриллибит 16 киноһередвижкалар куорат саамай уһук да оройуоннарыгар олорор оҕолор оҕо фильмэрин бырааһыныгын кыттыылаахтарынан буолалларыгар кыаҕы биэриэхтэрэ.

ВАРШАВА. Польша Народнай Республикатын столицатыгар «Мичээр ордена» уулусса баар буолла. Итии түгэнинэн сибээстээн Урсынуу диэн саҥа олорор микрорайонига мустубут тыһыынчанан кыракый варшавяннар бу уулуссаҕа ыраатыа уонна бэрээдэги көрөргө-истэргэ, олохтуурга эрэннэрдилэр. Польша уолаттарын уонна кыргыттарын этии кыылэрин элэрин — «Мичээр ордена» оҕолор олохторун үөрүүлээх-көтүүлээх оҥорор аймахыыларыдаах итиэннэ үлэлээх-хамнаһаах суруйааччыларга уонна художниктарга, общественнай деятеллэргэ ингэриллиэҕэ.

МАТУПУ. Мозамбик Народнай Республикатыгар Оҕо нэдиэлэтэ бара турар. Нэдиэлэ хаамыытыгар дойду бары уһуктарыгар оҕоҕо аналлаах фильмэр фестиваллара, үүс-уран аймаҕылар быһыстаакалара, самодеятельнай артистар концерттара, матчинар уонна үлэ һиттэр мунньахтара буолуталлыллар. Олор кыттыылаахтарын болҕомтолорун кинигэр оҕолор олохторун тупсарыы, кинилэр сынньалаҥнарын итиэннэ үөрэниилэрин тэрийии боппуруостара турдулар. Коллективнай дэрээбиилэргэ, фабрикаларга уонна заводтарга оҕо садтарыгар аналлаах үбү хомуйуу саҕаланна.

РАБАТ. Мекнес куорат прогрессивнай общественнай тэрилтэлэрин итиэннэ куорат муниципалитетын кэбүлээһиниэринэн оннооҕо бырааһыныга буолла раста. Кини программатыгар — спортивнай оонньуулар, оҕолор уруһуйдарын быһыстаакалара, куорат оскуолаларын үүсурин самодеятельностарын көрүүлэрэ, оҕолорго аналлаах фильмэр кинофестиваллара. Бырааһыныга хас да уонунан тыһыынча марокканскай оҕолор кыттыыны ылыллар.

ССТА.

ҮҮТ ЫАМА ӨҺҮЙБЭТ

Мин салайар Эрилик Эристиин аатынан совхоз Боһомотооҕу фермаҕар сэттэ буолан үлэлиибит. Пятилетка төрдүс сылын түөрт ыйын түмүгүнэн фураһнай ынах ахсыттан 604-түү, муус устарга 140-нуу кг үүтү ыан, совхозпутугар үһүс үчүгэй көрдөрүүлээммиппит. Ааспыт ыйга биир фураһнай ынахпыттан 150-нуу кг үүтү ыабытым. Кыстык кэмчи аһылыгар турар сүөһүттэн итиччэни ыыр элбэх түбүктээх, үлэттэн тахсыбыта. Ол эрээри билигин кэлэн үүнүүт ыама үөталээбэт, былааммытын сиирэ-халты толорор куттаҕалланкыбыт.

Фермабыт 130-ча ынахха бу ый 20 күнүгэр сайылыкка тахсыбыта. Ардахтаах саас буолан мэччирэн балачча тахсан эрэр. Бостуукпут Николай Николаевич Осипов кэһиэнэн-муйаньа марширупитаан мэччитэр. Онон эрэ үүтү ыа олоробут.

Сайылыкка тахсыах быдаҕ, ииниттэн уу баһар массыынабыт алдьанан, эгин аһылык бэлэмнэммэт буолбута. Ол кыһыны быһа көөнньөрбөнү дэлэйдик сии турбут ынахха улаханнык оҕуста. Билигин массыынабыт хаамар да, аны мотуорбут кыстык хотонмутугар хаалан сиппиир уубут суох, эбии аһылык бэлэмнэммэт. Инньэ гинан күннэ баара-суоҕа 7-лии центнер үүтү ыабыт.

Онон бу күннэргэ отделениебыт салалтата фермабытын уунан хааччыйа, баар комбикормтан көөнньөрбөнү бэлэмнэтэ охсоро эрэйиллэр. Итиитэн ынаҕы механическай ыаһын аппаратын үлэлэтэн эмиэ тутуулуктанар.

Быйыл сайын хас да модерныыкснипыт үөрэххэ бараллар. Онон кинилэр оннуларыгар үлэһити булууну эмиэ болҕомтоҕо ылаллара ирдиллэр. Оттон сайыҥҥы мэччирэҥ ыйдарыгар үүт, ыаһыыга социалистическай эбэһээтэлистибэни сарсыарьҥҥы ылыыларын олоробут.

Е. ОСИПОВА,
ферма старшайа.

Оскуола оҕоҕо

ОЛУС ҮЧҮГЭЙДИК КӨРСҮБҮТТЭРЭ

Быйыл саас Бүтүн Союзтааҕы «Орленок» лааҕырга сынньанар дьылланнум.

Лааҕырга барыта 40-ча буолан айаннаан тиийбиппит. Биһигини онно үөрэхтэ эйэҕэстик көрсүбүттэрэ. Саха сирин оҕолорун «Звездная» пионерскай дружина состаабыгар киллэрбиттэрэ.

Мин «Звездный вестник» диэн 2-с №-дээх этэрээккэ киллэриллибиппин. Биһиги олохтоох радиону үлэлэппиппит. Хас сарсыарда ахсын горн, барабаан тыаһын, оҕолор көрдөһүүлэринэн ырыалары, хоһооннору, бырааһыныктааҕы дьиэлтаах таһаарыылары биэрэр этибит. Ол да иһин эрэллиммин «Радио-центр» диэн ааттыыллара.

Лааҕырга элбэх араас интэриэһинэй сбордар, биэчэрдэр, бэсиэдэлэр, конкурстар, күрэхтэһиилэр, о.д.а. буолаллара. Хас да төгүл экскурсияҕа сылдьыталаабыппыт. Олортон биир сырыыны ордук үчүгэйдик өйдөөн хаалбыппыт. Ол аатырбыт Герой-куорат Новороссийскайга экскурсиялаабыппыт буолар. Билэрин курдук, бу куорат Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии сылларыгар хаан тохтуулаах улахан кыргыһыылары, алдьаныыны-кэһиинини көрсүбүтэ. Куорат кэмүскээһинигэр элбэх советскай дьон олохторун толук уурбуттара. Кинилэр иэрээстэригэр бөдөҥ памятниктар тутуллубуттара, геройдар ааттара уулуссаларга, болуоссаттарга, пионерскай о.д.а. иҥэриллибиттэ.

Доҕордоһуубутугар нууччалар, татар, грузин, осетин, немец, о.д.а., омуктар оҕолор, араас омук-тар эргэлэрин оннулара киирэр эбит. Олор киэн кэмэ кэриэстиир сайын кэлэрин эрэ-

бүппүт. Мин лааҕырга эп бэс саҥа доҕоттордоннум.

Маша ПОНОМАРЕВА,
Кытаанах орто оскуолатын VII кылааһын үөрэнээччитэ.

ЧУГКУЙБАТ ОҔОЛОР

Биһиги оскуолабытыгар октябренуоктары кытта үлэ былааннаахтык ыытыллар. Анардас төрдүс чиэппэргэ даҕаны кэккэ интэриэһинэй дьаһаллар буолуталаатылар.

Холобур, В. И. Ленин төрөөбүт күнүн чэбдигэ октябрятскай нэдиэлэ көхтөөхтүк ааспыта. Биир умнуллубат событиенан «Үлэ кийиэн кыргыттар» диэн темаҕа Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалера, киномеханик А. Д. Константинованы кытта көрсүһүү буолбута. Москваҕа ыытыллааччы Олимпийскай оонньууларын сибээстээн учууталбыт Н. С. Керкин кэрэхсэбиллээх бэсиэдэни оҥорбута. Онно бэсиэдэ кэнниттэн тута хамаандаларга хайдыһан күрэхтэһии тэриллибитэ. Биһиги октябренуоктарбыт Доҕордоһуу күнүгэр араас омуктар таҥастарын таҥнан бэйэлэрин таһан ылбыт дойдуларын түһүнэн кэпсээбиттэрэ. Оттон Оонньуу күнүгэр кинилэр баһаатакаларын көмөлөһүннэн саҥа хамсаныылаах оонньуулары үөрэммиттэрэ. Октябрениктар пионердарга холобур ылларга дьулуһаллар. Онуоха кинилэр Бүтүн Союзтааҕы «Орленок» лааҕырга сынньамыт үөрэнээччилэри кытта көрсүһүүлэрэ улахан туһалаах буолбута.

Итии курдук, октябреноктар интэриэһинэйдик, сэргэхтик олороллор.

Лана ПОТАПОВА,
Кытаанах орто оскуолата.

Культурнай олох

СЦЕНАҔА "НУУЧЧА ОҺУОРДАРА"

МОСКОВСКАЙ УОБАЛАС. Ленинскэй комсомол аатынан Ҕириэмийэ лауреата Подмосковьеттааҕы «Нуучча оһуордара» народнай инструменнар ансамбллара — бииһиги дойдубут ниэкиник кэрэхсэммит айар коллектива. Кини «Мин тэптэлим, Россия» диэн саҥа концертнай программаны бэлэмнээтэ. Онно нуучча народнай мелодиялары уонна сэргэ советскай композитордар айымньылара киллэриллиннилэр.

«Нуучча оһуордара» ансамбль айымньытын Советскай Союз элбэх куораттарыгар, Ыраахтааҕы Болгарияҕа, Польшаҕа, Германия Демократическай Республикатыгар уонна да атын дойдулар үчүгэйдик билэллэр. Билигин бу айар коллектив Советскай Прибалтика республикаларынан улахан гастрольнай айаҥҥа аттанарга бэлэмнэнэр.

СНИМОККА: «Нуучча оһуордара» ансамбль.

Б. КОРЗИН фотота. ССТА фотохроникэта.

ЫЧЧАТЫ КӨҔҮЛЭЭН...

О ТУТ СЫЛЛААҔЫТА оччотооҕу Бахсы нэһилиэгин Островскай аатынан колхоҕа саҥа кулууп дьиэтин тутан үлэҕэ киллэрбиттэр. Кулууп 100 киһи киирэр саалалааҕа, киэҥ-куоҥ үс хостооҕо, локомобиль күүһүнэн электричествонан сырдатыллара. Ити ыччаттарга, олохтоохторго сынньалаҥнарыгар бэчээтинэх бэлэх этэ.

Кулууп аһыллыытыгар С. Ефремов «Ийэ-билэ» диэн драматын уонна кыра программалаах концерт туруорбуппут. Оччолорго уус-уран самодеятельность саҥа сайдан эрэр кэмигэр музыкальнай суохтара, кулуупка сэбилэммэт эрэ ититтэ көрүллэрэ. Саҥа кулууп сэбиэдиссэйинэн А. П. Саввинова уларыйбыта. Ыччат оонньууга-көргө улаханнык кэхтибэтэ. Ыраах участоктарга да олордорбут, киһиэхэ айан репетициялары кэтэһиннэрэ сылдьарбыт. Уус-уран самодеятельность кыттыылаахтара бастатан туран кулуупка материальнай базатын тэрийэргэ соруйа турбуттара. Ол иһин самодеятельность күүһүнэн гастрольнай айаҥҥа таҕыстылар, үп булаары сорук-танан, үлэни саҕалаабыппыт.

Аан бастаан токсунньуга 6 сыарҕа атынан 14-дүү буолан Уус-Алдан оройуонугар гастролга турбуппут. Маҥнайгы киэһэ «Коммуна суола» колхоз киинигэр, иккис киэһэ Орто Эбэ сэттэ кылаастаах оскуолатыгар оонньообуппут. Онтон Курбуһах нэһилиэгэр кэрдэрин баран тэнийэхтэх этибит. Оҕу Олесова аатынан колхозка, онтон салгыы оройуон киинигэр Мүрүгэ ыҥыран ылбыттара. Онно оройуоннааҕы Культура дьиэтигэр икки киэһэ кэнэт программалаах концерт, «Ийэ-билэ»,

«Күкүр Уус» драмаларга быһа тардан көрдөрбүппүт, көрөөччүлэр бииргэ билэллэрэ ылбыттара. Онно оргуук ырыаһыттар Александра Аммосова, Матрена Местникова, Устин Оконешников, үҥкүүһүттэр Ульяна Титова, Екатерина Шелопова толоруулара, Кэнчээри Местников байаанна оонньуура сценатыгар оонньооһунунан улахан сэҥээриини ылбыттара. Пьесаларга Иван Попов, Михаил Сокольников байаннарга оруолларын итэҕэтиилээхтик оонньообуттара. Оччолорго мин уус-уран саллайаачча оруолун толорорум уонна кыттыылардаах буоларбыт.

Ити сыл салгытар кулууп тутарга программата тугун тупсаран, Константин Васильев диэн скрипкач музыкан уонна таҥас-сап оҥостон оройуоннутугар гастролларбытын. Сылдьан Булгуннньахтаах сарыалан, Хоптоҕолон, Мугудайынан, оройуон киинигэр икки киэһэ, Одьулуунунан, Алаҕарынан эргийэн кэлбиппит.

Итинтэн салгыы кулууптар драмколлективтарын көрүүгэ Т. Сметанин «Лоокуут уонна Нюргуһун» диэн драматынан кыттыбыппыт. Таҥаһын эскиһин Саха государственнай драматическай театрыгар оҥорторон ылан байыбит тиһигиттэ. Декорациятын Егор Баранников, Кэнчээри Местников, уотунан киэргэтиини кинигэр Иван Петров оҥорбуттара. Онон драма бары өттүнэн ситэри тэрээһиннээх буолбута, сонньооччулар да ис сүрэхтэриттэн кыһанан кыттыбыттара. Ол түмүгэр оройуоннааҕы икки миэстэҕэ тахсыбыппыт.

Самодеятельность сыл аайы сайдан-саҥа репертуардан, эдэр талааннарынан үүнэ-сайдан испитэ.

1952 сыллаахха Саха АССР 30 сылын туолар юбилейыгар республикаҕа ороһуоннан 16 көһөлөөх уус-уран самодеятельность коллектива киирбитэ. Онно Бахсы нэһилиэгиттэн А. Аммосова, Е. Шелопова, К. Местников уонна мин кыттыбыппыт.

Кэлин дьаҕаны Бахсыга уус-уран самодеятельность салгыы сайдыбыта. Маннан ырыаһыттар Варвара Бакшеева, Константин Бурешков, Дмитрий Решетников, үҥкүүһүттэр Акулина Ефимова, Петр Попов уо. д. а. үүнэн тахсыталлабыттара.

1957 сыллаахха Ыччаттар уонна студеннар Бүтүн Аан дойдутааҕы фестиваллартыгар бэлэмнэнии сүр ааҕыы оҕдук күүскэ барбыта. Онуска Саха государственнай драматическай театрын үлэһиттэрэ тахсан бииһиэхэ консультацияларда. Сотору Якутскайга Саха театрыгар киирэн оонньообуппут. Онно театр салалтата, билиммиэх артистар элбэх сүбэни-аманы оҥорбуттара, таҥас-сап булаллубута. Биһиэхэ Жданов аатынан колхоз бэрэбиэссэйэ буолбута (председатель Дьячковскай Д. Ф.) 10 тыһ. солк. кэмэ оҥорбута. Самодеятельноска кыттааччылары салалта үлэттэн босхолоон улахан көмөтө оҥорбута.

Бахсы Төлөөнтөр бэртээхэй саҥа кулууп үлэҕэ киирдэ. Ити урукку кулуупсооҕар быдан улахан, баһаата баай. Онон Бахсы ыччаттара бу саҥа кулуупка салгыы күүһүнэн-уоҕунан уус-уран самодеятельноһы үлэлэтэллэрэ наада.

П. СЛЕПЦОВ,
уус-уран самодеятельность ветерана, рабочай.
Бахсы.

БЭЛЭМНЭЭХТЭРИН КӨРДӨРДҮЛЭР

«Зарница» оонньууга күрэхтэһииттэн

Чурапчы сэлиэнньэтин аргыа-өттүгэр Куоҕалы баһыттар киллэчи аспыт уу үрдүгэр ааан күн уститэллээх-таах күрэхтэһиини намыраабахтан барда. Ити — «Зарница» байыаннай-спортивнай оонньуу финала.

Үгэс буолбут күрэхтэһиигэ оройуон 11 оскуолаларын VII кылаастарын үөрэнээччилэрэ кыттыыллар. Хамаандаҕа уонна уолаттар, 6-лыы уол, 2-лии кыыс киллэриллибиттэрэ. Оҕолор күрэхтэһиини кэмигэр балаакканан лааҕыргэ олордулар.

Күрэхтэһии программатыгар строй уонна ырыа ыллыыр, тракдылыскай обоһуонан, сэкитарыэй хаһыа оттоорууга, бааһаары утары охсуһууга, сыал ытыытыгар, мэйии сылгы эрдэрин сүүрүүтэ, азимутунан сылдьыыга дьаҕуру, биһиэхэ бэрэбиэсээкэлээһин, ГТО комплексын туттарыы көрүллэрэ.

Улахан турууһук байыаннай финал кыайыылаахтарынан үүйэн бэлэмнээхтэрин көрдөрбүт Амма орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ (салайааччыта М. Г. Никифоров) буоллулар. Кинилэргэ өрөспүүбүлүкэ сылдьар кубок, дипломнуу уонна ВЛКСМ райкомун бириэмийэ туттарылла. Икки миэстэни Сылан орто оскуолатын хамаандата (бэсэруу Н. А. Никитин) ылла. Былырыыҥҥы кыайыылаахтар, Хатылылар, (бэсэруу Г. П. Аммосов) бу сырыыга үһүс миэстэни ылла. Урукку өттүгэр эмиэ иһигэр миэстэлэригэр интернат оскуола хамаандата төрдүс миэстэни дуйуйда.

Кыайыылаах хамаанда республикатааҕы финалга кыттарга бэлэмниир.

Күрэхтэһиини тэрийиигэ ВЛКСМ райкомун аппарата, көмөлөһөн сорох үлэһиттэрэ үгүс сыралаах үлэлэрбиттэрин бэлиэтиир наада.

Бу түмүккэ Хайаххыт, Хадаар, Чакыр, Арылаах, Сылаҕын оскуолалара кыайыылаахтар, Тоҕо да суоһаан кыһаммыттар, айан ыраахыгар чаһынайбатылар кинилэр, оттунуйа сылыгар сэмэлэниэх түбэһэх.

П. СПИРИДОНОВ,
күрэхтэһии кылаабынай судьуйата.

СНИМОККА: «Зарница» кыттыылаахтара строй көрүүтүгэр.

П. Оконешников фотота.

ҮЛЭҺИТТЭР СУРУКТАРЫГАР ЭППИЭТТИИЛЛЭР

Мындаҕайы бөһүөлэгин олохтоохторуттан редакцияҕа кинилэр ыраахтарынан, суолааһын эрэйдээхтигин олохтоох дьаһах комбинатын өрөтүүнэн кыайан туһамматтарын, онон итинэ Эраллик Эрастиин аатынан совхоз киинигэр Дирин бөһүөлэгэр курдук. Олох-дьаһах дьиэтин аһарга көрдөһөр суруктара киирбитэ.

Хаһыакка бэчээттэммэккэ дьоһал ылылдыытыгар ыытыллыбыт ити сурукка олох-дьаһах комбинатын директора В. А. Макаров маннык эппиэттээтэ:

«Бииһиги оҕонҥ оҥорор комбинаппыт саҥа тэриллиитигэр нэһилиэктэр ахсын биир-икки үлэһиттээх миэстэлэр эбэтэр атал таһаарар оҥорор филиаллары аһан үлэлэтэ сылдьыбыппыт. Олор ыаллар дьыалаларыгар хаарыктаах сакара саҥата толорор этилэр.

Ити филиаллар бэйэлэрин үлэлэрин эмэтэхтик толорбуттара. Ол курдук, оҥоһуллубут уларыйыытыгар, ылымтыа бэрээдэги барыыта, үлэ оҥорон таһаарыыта плаан сыралара быһытата, бэс-баттах оросхуоттарыгар, онон өрүүлүбэтэх ааһаа ұлаталара.

Кэлин кинилэри сабытаан баран сорох нэһилиэктэргэ нэһилиэнньэттэн сакааһы ылар киһилэнэ сэбиэдиссэй отутуунан тарийдибит. Общественнай дьиэттэн улахана суох хосу ылар итинник пуунка сакааһы ылар, биир специалист сэбиэдиссэйинэн анаан үлэлээр.

Итинник тэриллибит пууннар үчүгэйдик үлэлииллэр. Кинилэр кэстэр, бу дьыл бастакы кварталтыгар Одьулуунааҕы пуун 1751 солк., Мугудайдааҕы пуун 1651 солк., Сылаҥнааҕы пуун 1357 солк. сакааһы нэһилиэнньэттэн ылан толордулар.

Онон олох-дьаһах комбинатын салалтата 1979 сыл иһинэн Мындаҕайыга комплекснай приемнай пууну аһары былааннныыр. Оттон нэһилиэнньэ аһаан итиниэхэ Олох-дьаһах дьиэтин аһар табыллыбата».

СҮҮЙҮҮЛЭЭХ КЫЛААТ ТИРАҔА

Оройуон сберкассаларыгар сүүйүүлээх кылаакка уурдарыы сыл ахсын үүнэ иһэр. Ол курдук, дьоллоох нүөмэрдэрэ түбэспит кылаакчыттар ахсааннара эмиэ эбэнэр.

Бу дьыл муус устар 16 күнүгэр Новосибирскай куоракка тахсыбыт сүүйүүлээх кылаат тираһа бииһиги оройуоммутугар кэлэн, «тэҥнэр комиссия» үлэтэ түмүктэннэ. Онно 113 киһи сүүйдэ, 31 тыһ. солк. суумалаах кылааттарыгар эбии киллэриллиннэ. Ол иһиттэн 1 счет 200, 11 счет 100 уонна 10 счет 50 бырыыһынтан бэдэн сүүйүүтэ түбэстилэр.

Сүүйүү сылга икки төгүл оонньонор, үһүс ыдын бэлэн арыалланчыт. Кылаакка барыны сүүйүү быһыытынан төлүүр. Кылааттан хаһан баҕарар ылар, эбии уурар көҥүл.

Уурдарыы бу табыгастаах уонна барыстаах көрүҥүттэн туһаныҥ!

А. НИКОЛАЕВА,
киин сберкасса сэбиэдиссэйэ.

Редакторы солбуйааччы **С. Н. ЧИЧИГИНАРОВ.**

Субуруускай аатынан совхоз дирекцията, Хатылы сельсоветын исполкома, отделение совета, оройуоннааҕы киин балыыһа коллектива колхоз ветерана

ТОЛБОНОВ ГАВРИИЛ АЛЕКСЕЕВИЧ

уһун ыарахан ыарыы кэнниттэн өлбүтүнэн кини кэргэттэригэр, аймахтарыгар кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Таатта эрэн, аймахтыт холхознай тутуу ветерана

ТОЛБОНОВ ГАВРИИЛ АЛЕКСЕЕВИЧ

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кутурҕан турар бары билэр дьонноругар биллэрэбит.

Кыыһа, аймахтара.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12. **ТЕЛЕФОННАРБЫТ:** редактор — 21-395, отделлар — 21-495, уопсай — 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 60849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3065.
№ ЗАКАЗА 63.